

ΚΡΗΤΙΚΟΝ
ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΝ
1899
ΕΤΟΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ Α΄

Σπ. Βασιλειάδης

Η συνωμοσία του Λέοντος Καλλέργη [απόσπασμα: από το δράμα Οι Καλλέργαι]

Κρητικόν Ημερολόγιον, Αθήνα (1899), σ. 48-53

Η ΣΥΝΩΜΟΣΙΑ

ΤΟΥ ΛΕΟΝΤΟΣ ΚΑΛΛΕΡΓΗ

[Σκηνή ἐκ τοῦ δράματος «Οἱ Καλλέργαι».]

ΛΕΩΝ

Γενναῖοι φίλοι, ὁ Θεὸς μεθ' ἡμῶν.

ΟΛΟΙ

Ἄμην.

ΛΕΩΝ περιβλέπων ὄλους

Ὁ Μαυρογένης λείπει· ἐκεῖνος τελευταῖος ἔρχεται.

[Ἀποβάλλων τὸν μανδύαν]

Μὲ ἀναμένετε τὴν ὑστάτην τοῦ αὐτοκράτορος Ἀνδρονίκου νὰ μάθετε ἀπόφασιν. Ἦλθον. — Ἀπὸ πολλοῦ ὅτι τὰς χεῖρας ἀνετείναμεν ἰκετιδας εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ αὐτοκράτορος, ὅτι πληθύες ἀντηλλάγησαν ἐγγράφων ἐκατέρωθεν· πολὺ καὶ γνωρίζετε, ἀλλὰ γνωρίζετε καὶ ὅτι ἡ ἀτυχὴς Κωνσταντινούπολις ἐκ τοῦ ὀργανισμοῦ τῶν Φράγκων μόλις ἤδη ἀνεγείρεται καὶ ἡ δύναμις τῆς εἶναι ἀσθενοῦς ἀναρρωνύοντος· ἐπόθευσι οἱ Βυζαντινοὶ διάπυροι τῆς Κρήτης τὴν ἀπελευθέρωσιν, εὐέλπιδες ὑπὲρ τῆς νίκης ἦσαν πάντοτε ἡμῶν, ἀλλὰ πτωχοὶ καὶ ἀσθενεῖς οὐδὲ χρυσίον οὐδὲ στόλον ἔπεμπον. Εἰς νέας ἰκεσίας μας καὶ δάκρυα

τοῦ κρητικοῦ λαοῦ, τὴν τελευταίαν τῶν ἀνέμενα
ρητὴν ἀπόφασιν. Ἦλθεν.

[Ἐξάγων τοῦ κόλπου τοῦ δέλτον ἔγγραφον, διὰ
γενναίας δὲ φωνῆς]

Ὁ αὐτοκράτωρ Κωνσταντινουπόλεως, Ἄν-
δρόνικος τρίτος, ὁ Παλαιολόγος, ἀπέθανεν.

Ὅλοι μένουσι κατάπληκτοι.

ΨΑΡΟΜΗΛΙΓΓΟΣ

Ἀπέθανεν ;

ΛΕΩΝ

Ἀπέθανεν. Μὲ γράφει ὁ Καντακουζηνός· μᾶς
παρρημα εἰς ὅ,τι κάλλιστον καὶ ἀνδρικόν· ἀλλὰ
μηδὲν ἐκεῖθεν ἀναμείνωμεν. Οἱ Τούρκοι ἀπει-
λοῦσι τὸ Βυζάντιον.

ΚΑΨΟΚΑΛΥΒΗΣ

Οἱ Τούρκοι ! . . .

ΣΜΥΡΙΛΙΟΣ

Μόνοι λοιπὸν ἡμεῖς —

ΛΕΩΝ

Βεβαίως μὲ μαντεύετε. Θὰ ἐγκαρτερήσωμεν !

ΣΜΥΡΙΛΙΟΣ

ὦ Καλλέργη, οἱ ἄνδρες τῶν ἐπαρχιῶν εἰς σὲ
τὴν τύχην τοῦ ἀγῶνος ἀνεθέσαμεν· μέχρι θανά-
του πρόθυμοι εἰς τὰς βουλὰς καὶ ὑδηγίας σου
πειθόμεθα. Ἐγκαρτερήσωμεν !

ΟΛΟΙ

Ναί !

ΜΕΛΙΣΣΗΝΟΣ

"Αν σὶ Γραικοὶ τοῦ Βυζαντίου ὑπὲρ ἡμῶν στοργὴν καὶ μόνον ἔχουσιν, ἀρκοῦσιν ὑπὲρ τῆς Κρήτης, ἀρχηγέ, τὰ στήθη τῶν Κρητῶν.

ΟΛΟΙ

Ναί!

ΛΕΩΝ

Λοιπὸν τελεῖται σήμερον ὁ δεῖπνος ὁ μυστικός... ὦ Κρητῆς ἀδελφοί μου· ἐνδυσθῶμεν ἡδὴ ἐορτῆς στολὴν, ἀποβάλωμεν τὸ ῥάκος τῆς δουλείας πρῶτον, τὸ ὄνομα Γραικός. Ὅχι Γραικός, ἀλλ' Ἕλλην. Ἕλλην· τὸ ὄνομα τοῦτο ἐκάλυπτεν ὡσεὶ βασιλείος χλαμὺς τὰ στήθη τῶν Περικλέων ἄλλοτε, τὸ ὄνομα τοῦτο μετέχει ὀλίγου ἀττικοῦ οὐρανοῦ, ἐγκλείει ἐν κύμα τῆς Σαλαμῖνος, τοῦ Παρθενῶνος μίαν στήλην, δύο τοῦ Ὀμήρου στίχους. Ἕλλην εἶσαι, Μελισσηνέ, Ἕλλην καὶ σὺ Σμυρίλιε, Ἕλληνες εἶσθε Ψαρομήλιγγε, Κορνάρε, Κηψοκαλύβη, Βαλσαμάκη, ὄχι Γραικοί. Εἶχομεν ἡμεῖς γονεῖς βασιλεῖς τοῦ κόμου ἄλλοτε· τώρα κύπτομεν... Κύπτομεν δοῦλοι σὶ παῖδες τῶν Ἀχιλλέων, τοῦ Λεωνίδα σὶ ἀδελφοί! — ὦ, καὶ ἐὰν ἐγνωρίζατε ποίους δουλεύομεν δεσπότης, ἂν ἀπὸ πλησίον εἰς τὴν πατρίδα των ἐβλέπατε εἰς ποῖον ἄθεον καὶ ἐκτεθηλυμένον λαὸν κλίνομεν σὶ ὀρεσίβιοι Κρητῆς τὸ γόνυ, θὰ ἐπροτιμᾶτε ὡς νύκτα γάμου τὸν θάνατον... Οἱ Ἐνετοί, σὶ ὠχροὶ ἐκ τῶν ὀργίων πει-

ραταὶ τῆς Ἀνατολῆς, δεσπόζουσιν ἐδῶ, εἶναι
 ὑπέρτεροι τῆς Ἰδῆς καὶ τῶν Λευκῶν Ὁρέων!
 — Κρῆτες;

[Ὅλοι περίλυποι ταπεινοῦσι τὰ βλέμματα.]

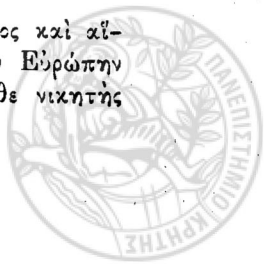
Ἐγνώρισα τὸν Πετράρχην εἰς Βενετιάν, τὸν
 Θεσπέσιον τῆς Ἰταλίας νοῦν. Μὲ ἐνηγκαλίσθη ἡ
 εὐώδης ψυχὴ του περιπαθῶς, ὅτε Ἕλληνα ἤκουσεν
 ὅτι ἤμην, καὶ ἔνδακρυς μὲ εἶπέ ποτε: « Ἀπέθανεν
 ἡ ἀρχαία Ἑλλάς, ὁ μέγας κόσμος τῶν Ἀθη-
 ναίων καὶ Σπαρτιατῶν ἀπέθανε καὶ σήμερον,
 Καλλέργη, σύρεσθε σεῖς εἰς τὰ ἐδάφη ἐκεῖνα,
 σκιαὶ τῶν τάφων μάταιαι!... » Καὶ στραφεῖς ὁ
 Πετράρχης ἐχειροκρότησε τὸν διερχόμενον Ῥιέν-
 ζην καλοῦντα τὸν Ῥωμαϊκὸν λαὸν εἰς τὸ ἀρχαῖον
 κράτος καὶ εὐκλειαν, τὸν Νικόλαον Ῥιένζην,
 ὅστις ὡς γίγας φουᾶ εἰς τὴν ἐσβεσμένην τοῦ Κα-
 πιτωλίου ἐστίαν, ὅπως πάλιν ἀνατείλῃ λαμπρὰ
 τῆς παλαιᾶς Ῥώμης ἡ μαρανθεῖσα λαμπηδῶν.
 Ἡ Ῥώμη εἰς τὴν φωνὴν του ἀφυπνίσθη, ἤρ-
 πασε τὸ δόρυ καὶ ἐκκινεῖ. — Καὶ σὶ Κρῆτες, σὶ
 Ἕλληνες ἡμεῖς;

ΚΑΨΟΚΑΛΥΒΗΣ ἔνδακρυς

Εἰπέ λοιπόν, ἀρχηγέ, εἰπέ σὶ Κρῆτες πότε,
 πῶς ἐλεύθεροι!

ΛΕΩΝ

ὦ ἀδελφοί μου, τῆς ἀδικίας σκότος καὶ αἵ-
 ματος βρασμὸς κατέχει τὴν πολλὴν Εὐρώπην
 σήμερον, ὁ Τοῦρκος Ὁρχάνης εἰσῆλθε νικητὴς

εἰς Νικομήδειαν κ' αἱ βδέλλαι τοῦ Μωάμεθ, συρ-
 ρέουσιν εἰς τοῦ Βοσπόρου τὰ χρυσᾶ παράλια.
 Ἐκεῖ λοιπόν. Αἱ δοῦλαι χῶραι αἱ ἑλληνικαί, ἀφ'
 ἑαυτῶν ἀντλοῦσαι δύναμιν καὶ τὰ δεσμά των
 θραύουσαι, ἡμεῖς τὴν βασιλεύουσαν μητέρα ἄς
 κυκλώσωμεν, συνενωθῶμεν ὅπου Ἕλληνες τῆς
 γῆς καὶ εἰς Γαλάτας καὶ Ἰταλούς, εἰς Βουλ-
 γάρους καὶ Τούρκους, ὑπὲρ τῆς αὐτοκρατορίας
 θώρακες ταχθῶμεν σιδηροῖ!

ΟΛΟΙ

Ναί! Ναί!

ΛΕΩΝ

Ὡς χελιδῶν χειμῶνων πάγη φεύγουσα τὴν
 πρώτην φωλεάν ἀναζητεῖ καὶ ἡ ὠραία Κρήτη
 μας τὰς δουλικὰς ἀλύσεις της συνθραύουσα προσ-
 κλίνει εἰς τὴν χρυσὴν Ἐπτάλοφον μὲ τῆς στερ-
 γῆς τὸ σύνθημα: Ἡ ἔνωσις ἢ θάνατος!

ΟΛΟΙ ἐνθουσιωδῶς

Ἡ ἔνωσις ἢ θάνατος!

ΛΕΩΝ

Ἑλληνικὴ αὐτοκρατορία! . . . Αὐτὸ τὸ σύνθημα
 ἡμῶν, ἡ Κρήτη ἀδάμας νέος εἰς τοῦ νέου αὐτε-
 κράτορος τὸ διάδημα, [ἀναπτύσσων ἢ ἐκράτει καὶ
 δίδων περιφανῶς εἰς τὸν Σμυρίλιον ἐρυθρὰν σημαίαν,
 ἔνθα διαλάμπει χρυσοῖς γράμμασιν: Ἡ ΕΝΩΣΙΣ Ἡ
 ΘΑΝΑΤΟΣ] ἡ σημαία τῆς ἐπαναστάσεως ἡμῶν
 αὐτῆ, πρὸς τὴν μητέρα δούλης θυγατρὸς ἀγκάλη
 ἀνοικτή.

ΟΛΟΙ

"Ἡ ἔνωσις ἢ θάνατος !

ΛΕΩΝ

"Ἡ Κρήτη ἄς ἠχήσῃ πρώτη ἔθνευεργτήριον
σάλπισμα, πρόμαχοι ἄς ταχθῶμεν ἡμεῖς εἰς τὴν
μεγάλην παλιγγενεσίαν τῶν ἑλληνικῶν λαῶν,
ἀπάτριδες κ' ἐρημωμένοι τόσοι Ἕλληνες εἰς ἓνα
ἄς συνέλθωμεν γρανίτην συμπαγῆ καὶ μὴ ἐλπί-
σωμεν εἰς Σκύθας καὶ εἰς Γενουήτας ὅπως
ἄλλοτε. . .

ΚΑΨΟΚΑΛΥΒΗΣ

Ἐγκαρτερήσωμεν μόνοι !

ΣΜΥΡΙΛΙΟΣ

"Ἄς ὀρκισθῶμεν εἰς τοῦτο !

ΛΕΩΝ

"Ὅχι, Σμυρίλιε· δὲν εἶναι ἑλληνοπρεπές. Θέ-
λομεν ἐπιμείνῃ καὶ βραδύσῃ ἀκλόνητοι ἐνώπιον
τοῦ θανάτου, ὄχι διότι τὴν Κρήτην καὶ τὴν
ἐλευθερίαν λατρεύομεν, ἀλλὰ διότι ὠρκίσθημεν ;

[Χωρήσας μὲ ἀνατεταμένας χεῖρας πρὸς τὸ βάθος
καὶ πρὸς τὴν σκιὰν ἀποτεινόμενος]

"ὦ Θεέ μου, ὑπάρχει ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ
Κρῆς μὴ ποθῶν τὴν ἐλευθερίαν τῆς μητρίδος του ;

ΦΩΝΗ ἀπὸ τοῦ βάθους

Οὐδεὶς !

Σπ. Βασιλειάδης

